

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

05.09.2024

Vår ref:

2024/10030

Deres dato:

16.08.2024

Deres ref:

2024/2346

ULLENSAKER KOMMUNE

Postboks 470

2051 JESSHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon

Elin Mangseth, 32266653

Ullensaker - Klage på vedtak om dispensasjon for omgjøring av kollektivterminal til parkeringsplass - 229/1

Vi viser til brev datert 16. august 2024.

Vi klager på Ullensaker kommunes vedtak i sak 24/2346 datert 16. august 2024. Det er innvilget dispensasjon fra områdereguleringsplanen for etablering av parkeringsplasser på areal som er regulert til kollektivterminal. Vi mener tiltaket er i strid med nasjonale og regionale mål om redusert klimagassutslipp og økt bruk av kollektivtransport. Vi viser til vår vurdering nedenfor for nærmere begrunnelse og utdyping av forholdene.

Dersom klagen ikke tas til følge, ber vi om at saken oversendes Statsforvalteren Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus sin juridiske avdeling for videre behandling.

Saken gjelder

Det er søkt om dispensasjon fra områdereguleringsplanen for Oslo lufthavn Gardermoen for etablering av midlertidig venteparkering og omgjøring av kollektivterminal til parkeringsplass. Venteparkeringa vil bestå av 140 parkeringsplasser i sørenden av Avinors arealer, men forutsetter at Avinor får etablert parkeringsplasser på areal som er regulert til kollektivterminal. Totalt vil antallet parkeringsplasser i området øke med omtrent 140 parkeringsplasser, sammenlignet med i dag.

Vi har uttalt oss til saken, i vårt brev datert 8. april 2024. Vi frarådet da kommunen å innvilge dispensasjon.

Lovverk og Statsforvalterens rolle

Kommunen kan bare gi dispensasjon dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, ikke blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene, jf. plan- og bygningsloven (pbl.) kapittel 19. Fordelene ved en dispensasjon skal primært knyttes til de offentlige hensyn som planen skal ivareta og de formål og hensyn som plan- og bygningsloven fastsetter.

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no

Sikker melding:

www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:

Pb 325

1502 Moss

Besøksadresse:

Moss: Vogts gate 17

Drammen: Dr. Hansteinsgate 9

Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00

www.statsforvalteren.no/os

Org.nr. 974 761 319

Statsforvalteren skal påse at dispensasjoner ikke gis i strid med nasjonale og viktige regionale interesser innen miljøvern, landbruk, barn og unges interesser, folkehelse, samfunnssikkerhet og gravplasser. Vi skal følge opp Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innenfor våre ansvarsområder. Dette skjer ved at vi avgir uttalelser i saken før kommunen fatter vedtak. Vi har også klagerett på vedtak som direkte berører vårt saksområde.

Det er Statsforvalterens juridiske avdeling som behandler eventuelle klager på kommunens vedtak. Ettersom det er Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus som klager på et kommunalt dispensasjonsvedtak, vil det være en annen Statsforvalter som behandler klagen hvis kommunen ikke tar klagen til følge.

Vurdering

Innledningsvis vil vi si at vi har forståelse for at dagens situasjon er utfordrende og det er positivt at det er sett på løsninger for å bedre trafikksituasjonen langs E16. Vi har ikke innvendinger til at det etableres en venteparkering syd i området. Vi er imidlertid kritiske til etablering av parkeringsplasser på området som er regulert til kollektivterminal, og mener at denne løsningen vil gå på bekostning av nasjonale og regionale føringer for areal og transport, samt målene i områderegeringsplanen.

Løsningen med ny venteparkering inntil E16 vil medføre at det i tillegg etableres parkeringsplasser på areal som er regulert til kollektivterminal med krav om detaljreguleringsplan. Det er en forutsetning for tiltaket at Avinor får tillatelse til å etablere parkeringsplass på dette området for at de kan dekke sitt parkeringsbehov. Arealet er ikke i bruk i dag og det stilles vilkår om at arealet må kunne omgjøres til kollektivterminal dersom det blir behov for det.

I vedtaksbrevet skriver kommunen at tiltaket ikke vil øke Avinors parkeringsarealer for reisende. Slik vi forsto oversendelsen datert 19. mars 2024 vil imidlertid en dispensasjon føre til at flere parkeringsplasser blir gjort tilgjengelige for besøkende ved flyplassen. Dette ved at Avinor vil kunne etablere parkeringsplasser på et areal som ikke er et parkeringsområde i dag. Vi er fortsatt av den oppfatning at tiltaket vil generere flere parkeringsplasser, og mener det er misvisende å si at tiltaket ikke vil øke Avinors parkeringsarealer uten å se det totale arealet for parkering. I vår tidligere uttalelse la vi til grunn at tiltaket vil medføre en netto økning av parkeringsplasser, og at dette utfordrer nasjonale og regionale føringer for areal og transport. Vi viser spesielt til retningslinje R14 i [Regional plan for areal- og transport i Oslo og Akershus](#) som sier at kollektivforbindelsen til Gardermoen skal styrkes, og at tilgang på parkeringsplasser er med på å bestemme mengden biltrafikk.

Etter våre beregninger er størrelsen på ny venteparkering like stor som området som er regulert til kollektivterminal. Ny venteparkering vil bestå av omtrent 140 plasser. Det er grunn til å tro den nye parkeringsplassen i nord vil erstatte antallet parkeringsplasser som blir avsatt til venteparkering, og at det vil etableres omtrent like mange nye parkeringsplasser. Den nye parkeringsplassen kan ikke anses som en erstatning for dagens parkeringsplass, ettersom den videreføres som «venteparkering». Det er viktig å se det totale parkeringsarealet under ett, uavhengig av eiere.

Vi minner også om retningslinje R1 i den regionale planen som sier at «*Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus skal legges til grunn for statens, fylkenes og kommunenes planlegging og prioritering i regionen, samt vurdering av innsendte planforslag.*». Kommunen og staten (herunder både Statens vegvesen og Avinor) skal legge planen til grunn i sin planlegging og prioritering. Etter vår vurdering er tiltaket i strid med den regionale planens føringer om en restriktiv parkeringsdekning.

Det er knyttet lang historikk til planlegging av parkeringsdekningen ved Oslo lufthavn. Vi fremmet innsigelse ved høring av områdereguleringsplanen i 2011 til blant annet den foreslåtte parkeringsdekningen. Vi mente at omfanget av bilparkering var for høyt og ikke i tråd med nasjonal politikk for reduksjon av klimagassutslippene og samordnet areal- og transportplanlegging.

Planen ble stadfestet av Miljøverndepartementet i 2013 med målsetting om at kollektivandelen til flypassasjerer økes til minimum 75 %. Departementet la i sin avgjørelse vekt på at målet om høy kollektivandel kun kan oppnås ved å legge til rette for økt bruk av kollektivtransport og ta i bruk virkemidler for å begrense biltrafikken. En begrensning av antall nye parkeringsplasser er et av de mest treffsikre tiltakene som løftes fram for å nå dette målet. Videre peker de på at biltrafikken er en sentral bidragsyter til klimagassutslipp og at det bør løpende vurderes virkemidler for å oppnå en enda høyere kollektivandel.

Det fremgår av vedtaksbrevet fra kommunen at Avinor jobber mot målsettingen som ble stadfestet av departementet, og at kollektivandelen i dag er på 71,7 %. Avinor når ikke departementets og områdereguleringsplanens målsetninger om kollektivandel per i dag. Etablering av flere parkeringsplasser vil gjøre det enda vanskeligere å nå målet i planen, og det bør jobbes videre med tiltak for å redusere bilbruken. En dispensasjon som foreslått vil være i vesentlig strid med målsetningene i områdereguleringsplanen.

En restriktiv parkeringsdekning er et av de viktigste virkemidlene for å påvirke reisemiddelvalg og redusere biltrafikken. All erfaring tilsier at parkeringskapasitet påvirker reisemiddelvalg. I henhold til den regionale planen er Gardermoen et område hvor det skal tilrettelegges for kollektivtransport. Med dette som bakgrunn bør det legges til rette for tiltak som videre vil fremme bruken av kollektivtransport til og fra flyplassen. Videre mener vi at dette er forhold som må avklares i en planprosess, og ikke ved en dispensasjonsbehandling. Planprosesser vil sikre medvirkning og lokal forankring av planforslaget, samtidig som konsekvensene av forslaget blir bedre utredet. Det er derfor uheldig at det innvilges dispensasjon fra plankravet.

Videre bemerker vi oss at vår uttalelse er gjengitt feil i vedtaksbrevet og med feil dato. Uttalelser fra statlige og regionale myndigheter skal være en del av kommunens samlede vurdering i en dispensasjonssak. Det er derfor viktig at grunnlaget fremgår klart i vedtaksbrevet.

Konklusjon

Vi er i utgangspunktet positive til at det er vurdert løsninger for å bedre trafikksituasjonen ved E16. Etter vår vurdering vil omsøkt tiltak imidlertid føre til at flere parkeringsplasser (etter våre anslag ca. 140 flere plasser) gjøres tilgjengelige for reisende ved flyplassen. Vi mener dette kommer i konflikt med områdereguleringsplanens mål om å legge til rette for en høy kollektivandel for reisende ved flyplassen. Å etablere ytterligere parkeringsplasser vil gjøre det vanskelig å nå målet om økt kollektivandel ved flyplassen, og er i strid med nasjonale mål om å redusere klimagassutslipp og økt bruk av kollektivtransport.

Med hjemmel i forvaltningsloven § 28, jf. pbl. § 1-9 tredje ledd, klager vi på Ullensaker kommunes vedtak om dispensasjon fra områdereguleringsplanen for omgjøring av tidligere kollektivterminal til parkeringsplass. Vi mener tiltaket er i strid med nasjonale og regionale mål om redusert klimagassutslipp og økt bruk av kollektivtransport, og ikke i tråd med målene i områdereguleringsplanen.

Dersom klagen ikke blir tatt til følge, ber vi om at vedtaket og eventuelle nye opplysninger i saken blir oversendt Statsforvalteren for videre ekspedisjon til Kommunal- og distriktsdepartementet. Departementet vil da oppnevne en settestatsforvalter for behandling av klagesaken.

Med hilsen

Eli Kristin Nordsiden
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Elin Mangseth
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent